

Набий соллаллоху алайҳи ва саллам шарафини васила қилиш

*Шайх Мұхаммад Носируддин Албоний
«Силсила ал-Аҳадис аз-Заиғфа»да, ҳадис № 22*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Аллоҳнинг Ўзигагина ҳамдлар, Унинг пайғамбари Мұхаммад ибн Абдуллоҳга, у зотнинг оиласи ва саҳобаларига салавоту саломлар бўлсин.

Сўнг ...

«Менинг шарафимни васила қилинглар, дарҳақиқат шарафим Аллоҳ наздида улугдир» (ҳадиси) ҳақида «Асоси йўқ ҳадис» дедилар.

Шубҳасиз Набий соллаллоху алайҳи ва салламнинг шарафлари ва мақомлари Аллоҳ наздида улугдир. Аллоҳ таоло Мусо алайҳиссалом ҳақларида «**Ва Аллоҳ наздида шарафи улут әди**» (Аҳзоб :69) деди. Яна маълумки Пайғамбаримиз Мұхаммад соллаллоху алайҳи ва салламнинг даражалари Мусо алайҳиссаломдан юқорироқ ва у зот Аллоҳ субҳанаҳу ва таолонинг наздида шарафлироқдирлар. Аммо бу бир нарса, Набий соллаллоху алайҳи ва салламнинг шарафини ўртага қўйиб Аллоҳдан бирон нарса сўраш эса умуман бошқа нарсадир. Бу иккита ҳолатни, баъзиларда кузатилаётгандек, аралаштириб юбормаслик керак. Чунки кимда ким Расууллоҳ соллаллоху алайҳи ва салламнинг шарафларини васила қилиб дуо қилса, умид қиладики, дуоси қабул бўлгай. Бу масала (дуонинг қабул бўлиши) ақл билан англаб бўлмайдиган ғайбий масалалар қаторига киради. Бу масалада саҳих бўлган ҳужжат лозим, бундай ҳужжатни эса улар топа олмайдилар. Набий соллаллоху алайҳи ва саллам шарофатларини васила қилиш ҳақида келган ҳадислар икки гуруҳга бўлинади: саҳих ва заиф.

Саҳих ҳадисларга келсак, бу ишни оқлайдиганлар учун, ёмғир сўраш пайтида Набий соллаллоху алайҳи ва салламни васила қилишлари каби, ёки кўзи кўр саҳобанинг у зот, соллаллоху алайҳи ва салламни васила қилиши каби ҳолатларда хеч қандай ҳужжат йўқ. Чунки мазкур дуолар Набий соллаллоху алайҳи ва салламнинг Аллоҳ наздидаги шарафини ёки ўзларини эмас, балки дуосини васила қилишлари эди. Лекин Набий соллаллоху алайҳи ва салламнинг дуоларини васила қилиш, вафот қилганларидан кейин мумкин бўлмай қолди. Ундан ташқари, Набий соллаллоху алайҳи ва салламнинг ўзларини ҳам васила қилиш мумкин эмас ва жоиз бўлмаган ишдир.

Бунга ҳужжат, саҳобалар, разияллоҳу анҳум, Умар бин ал-Хаттоб замонида Аллоҳдан ёмғир сўраганларида, Расууллоҳ соллаллоху алайҳи ва салламнинг амакилари Аббосни васила қилишар, Набий соллаллоху алайҳи ва салламни васила қилмасдилар. Чунки улар шариатда жоиз бўлган тавассул нима эканлигини билишар эди. Ва бу биз эслатиб ўтган Набий соллаллоху алайҳи ва салламнинг дуоларини васила қилиш турига киради. У зот соллаллоху алайҳи ва саллам оламдан ўтганларидан кейин, амакиларининг дуоларини васила қилишди, чунки бу шариатда мумкин бўлган амалдир. Худди шундай, бошқа кўр саҳобалар мазкур кўр саҳобанинг дуосини васила қилиб даволанишга уринмаган: ва бунга сабаб, кўр саҳобанинг кўзлари даволаниб кетишининг сири унинг дуоси «Аллоҳ, Сени Набийинг, Раҳмат Набийси билан сўрайман, ва Сенга юзландим...» эмас, балки даволанишининг сабаби Расууллоҳ соллаллоху алайҳи ва салламнинг дуоси. Чунки у зот соллаллоху алайҳи ва саллам унинг ҳаққига дуо қилишларини вайда қилдилар. Бунга дуодаги сўзлар ишора қилади: «Аллоҳ, Набийинг мен учун (қилган) шафоатини қабул қил» ва «Аллоҳ, менинг у учун шафоатимни қабул қил» яъни: шафоатимни қабул қил, ёки Набий соллаллоху алайҳи ва салламнинг мен ҳақимдаги дуосини қабул қилиши ҳақидаги дуоимни қабул қил.

Хурматли ўқувчимизга ушбу қисқача түшунтиришдан кўриниб турибдики, ҳадиснинг маъноси айнан дуо ҳақида. Шунинг учун имом Абу Ҳанифа, ҳанафий мазҳаб уламоларининг «Ад-Дурр ал-Муҳтор» ва бошқа фикҳий китобларида келганидай: «Аллоҳдан Ўзидан бошқа билан сўрашиликни кароҳ (мумкин эмас) деб биламан» дедилар.

Гулувга ботган ва одамларни адаштиришга ҳаракат қилган Кавсарийнинг «Мақолот» китобидаги: «Имом аш-Шофеъийнинг Абу Ҳанифа билан тавассул қилиши «Тарих ал-Багдодий»нинг бошларида саҳиҳ иснод билан келади» деган гапида тўхтаб ўтсак. Хотиб ал-Бағдодий Умар ибн Исҳоқ ибн Иброҳимдан ва у Али ибн Маймундан: аш-Шофеъий «Мен Абу Ҳанифадан барака оламан ва ҳар куни қабрига бориб зиёрат қиласман. Бирон ҳожатим бўлса икки ракъат намоз ўқиб, қабрига бораманда Аллоҳдан ўша ерда ҳожатимни сўрайман» ва бу ривоят заиф, ҳолбуки ёлғондир.

Шайхул Ислом Ибн Таймия «Иқтидо ас-Сирот ал-Мустақим»да бу ривоятни эслаб ўтдилар, кейин ёлғонлигини исботлаб айтдилар: «Бунинг ёлғонлиги ҳадис илмида озмунча хабари бор одамга маълум. Чунки аш-Шофеъий Багдодга кириб келганларида у ерда одамлар дуо қилувчи мақбараалар йўқ эди ва бундай ҳолатлар умуман номаълум эди. Шунингдек аш-Шофеъий Ҳижозда, Яманда, Шомда, Ироқ ва Мисрда пайғамбарлар, саҳобалар, ёнида ва Абу Ҳанифадан устун ёки у қатори бўлган мусулмонлар ёнидаги саҳобаларга ҳамроҳ бўлган тобеъинлар ва олимларни кўрди. Нимага энди ҳаммасини қўйиб Абу Ҳанифанинг, ёки унинг шогирдлари Абу Юсуф, Мұхаммад, Зуфар ва ал-Ҳасан ибн Зиёд ва бошқа замондошлиарнинг қабрига бориб дуо қиласар экан? Ва мазкур шогирдлар Абу Ҳанифанинг ва бошқаларнинг ҳам қабрларига бориб дуо қилишимаган. Аксинча, аш-Шофеъий, фитнадан қўрқиб, солиҳ инсонларнинг қабрларини улуглашдан қайтаргандар. Бундай ҳикояларни эса илмсиз ва дини заиф бўлган кимсалар келтиришиади ва бундай ҳикоялар номаълум шахслардангина ривоят қилинади».

Иккинчи қисмда эса тавассул ҳақида ривоят қилинган заиф ҳадислардир, зоҳирида бидъат бўлган тавассулга ҳужжат бўлади, шу муносабат билан бундай ҳадислардан одамларни қайтариши ва огоҳлантириш лозим. Булардан: «Тирилтирувчи ва ўлдирувчи, Ўзи Тирик ва ўлмайдиган Аллоҳ, онам Фотима бинт Асадни магфират қил, ва унга ҳужжатини уқтирил ва жойини кенг қил, Набийнинг ҳаққи ва мендан олдин келган пайғамбарлар ҳаққилари билан сўрайман, ва Сен раҳмиларнинг энг Раҳмлисисан». Заиф ҳадис.

Тавассул ҳақида яна келган ҳадис: «Ким уйидан намозга чиқса ва «Аллоҳ Сендан сўровчилар ҳаққи билан, ва бу босган қадамларим ҳаққи билан сўрайман, ва мен ёмонлик ва кибр билан ва риё ёки сумъа билан чиқмадим, балки Ғазабингдан қўрқиб ва Розилигингни умид қилиб чиқдим ва менга жаҳаннамдан паноҳ бер, ва гуноҳларимни кечир, Сендан ўзга гуноҳларни кечиравчи ийқидир» деса, Аллоҳ дуосини қабул қилади ва унинг ҳаққига етмиш минг малоика истигфор айтадина». Заиф ҳадис.

Яна тавассул ҳақида заиф, балки тўқилган ҳадислардан: «Одам алаиҳиссалом гуноҳини қилганидан сўнг: «Эй Рabbim, Мұхаммаднинг ҳаққи билан сўрайман, гуноҳларимни кечиргин» деди. Шунда Аллоҳ: «Эй Одам, қандай қилиб Мұхаммад ҳақида билдинг, Мен ҳали уни яратмадим» деди. Шунда Одам: «Мени Қўлинг билан яратиб, Руҳингни менга пуфлаганингда бошимни кўтардимда Аришинг устунларида «Ла илаҳа иллаллаҳ, Мұхаммад Расулуллаҳ» деган ёзувни кўрдим. Билдимки, Сен Исминнга яратилганларнинг фақат энг севимлисини қўшиб қўясан». Аллоҳ айтдики: «Ҳақсан эй Одам! У яратилганлардан Мен учун энг севимлисидир. Унинг ҳаққи Менга дуо қиласин. Сени кечирдим. Мұхаммад бўлмаганида сени умуман яратмаган бўлардим». Тўқилган ҳадис.

Аллоҳ Пайғамбаримизга, Унинг оиласи ва саҳобаларига салавоту саломлар йўлласин.

Манба: [Тавхид форуми](#)